

Konzervativní strana a EPP-ED

02.února 2006 Miroslav Mareš

Britská Konzervativní strana je známa svými postoji kritickými k současné Evropské unii. Přesto v Evropském parlamentu zasedá v jedné politické skupině Evropské lidové strany (ELS) - Evropských demokratů se subjekty, které jsou naopak velkými příznivci prohlubování evropské integrace. Tento stav je výsledkem dlouhodobějšího vývoje, protože vztahy mezi britskými konzervativci a ELS prošly několika zvraty a ani stávající situace nemusí být definitivní.

Mezi evropskými křesťanskodemokratickými a křesťanskými stranami obecně existovala v poválečném období pouta, což je způsobeno i tím, že v řadě zemí obsadili křesťanští demokraté nebo nekonfesní konzervativci pozici v pravé části politického spektra. Nicméně programové rozdíly v sociálně-ekonomických otázkách i v postojích k evropské integraci vedly k tomu, že se britští konzervativci nezapojili při jejím vzniku v roce 1976 do Evropské lidové strany.

Konzervativci na evropské scéně

Jako jistý volnější svazek mezi částí křesťanské demokracie a skandinávskými i britskými konzervativními stranami byla v roce 1978 vytvořena Evropská demokratická unie, jejímiž členy se stalo několik členských stran ELS. V Evropském parlamentu však britští konzervativci působili od roku 1979 v samostatné skupině Evropští demokraté.

Nicméně v roce 1992 poslanci Konzervativní strany individuálně vstoupili do skupiny Evropské lidové strany, aniž by se ovšem strana jako celek stala členem ELS. Tento stav byl charakteristický i pro volební období 1994–1999. Po volbách v roce 1999 došlo ke vzniku poslanecké skupiny Evropské lidové strany – Evropských demokratů a stejná situace se opakovala i po volbách v roce 2004. Postupně rovněž dochází ke sblížení ELS a EDU.

Konzervativci a Evropští demokraté

Dominantní konzervativní stranou ve zmíněné skupině v EP jsou právě britští konzervativci, přičemž předseda Michael Howard rozhodl o setrvání ve skupině přinejmenším do roku 2009. Britové svým přístupem inspirovali i některé strany z nových členských zemí EU, a to včetně Občanské demokratické strany.

Pozice podskupiny Evropských demokratů, v níž hrají dominantní roli právě britští konzervativci, však není zcela bezproblémová. Spolupráce konzervativních stran kritických k EU a prosazujících hodnoty volného trhu vedla k napětí ve skupině a k nesouhlasným reakcím některých eurooptimistických centristických křesťanskodemokratických stran, např. ze zemí Beneluxu.

Rovněž pro britské konzervativce je vzhledem k jejich členské a voličské základně mnohdy obtížné

odůvodnit, proč jsou v jedné skupině např. s německými křesťanskodemokratickými stranami, proti jejichž evropské a ekonomicko-sociální politice leckdy vystupují. Kritiku mohou sklidit i od svých euroskeptických konkurentů ze Strany nezávislosti Spojeného království.

Současný poslanec EP za Konzervativní stranu James Elles odůvodňuje tuto pozici v zásadě následujícími argumenty:

- 1. Schopnost splnit sliby z volebního programu;
- 2. Neztratit vliv;
- 3. Nebýt v izolaci;
- 4. Využívat mezinárodních kontaktů.

Je skutečností, že skupina EPP-ED je nejpočetnější formací v EP. Sdružuje 267 poslanců z 45 stran z 24 zemí. Při společném postupu je schopna prosadit řadu požadavků, což posiluje vůli řady stran participovat na její činnosti a zapomenout na vzájemné (a mnohdy zásadní) rozdíly mezi členskými subjekty.

Na druhou stranu existence takřka permanentního napětí ve skupině vede k tomu, že se stále objevují úvahy o odchodu britských konzervativců a jejich ideových souputníků ze společné skupiny s ELS. Velký zájem by o ně měla malá eurostrana Aliance pro Evropu národů a jí blízká skupina Unie pro Evropu národů, které sdružuje některé konzervativní a pravicově populistické strany.

Jaká je budoucnost konzervativců?

Je však otázkou, zda by tyto formace byly pro britské konzervativce dostatečně prestižní. Ti by mohli usilovat i o vybudování vlastní eurostrany a politické skupiny v EP, v níž by Konzervativní strana tvořila integrační jádro. Nicméně zatímní situace aktuálnímu vzniku takového subjektu nenasvědčuje, i když jej v dohledné době nelze zcela vyloučit. Důležitou roli při rozhodování britských konzervativců zřejmě sehraje debaty o znovuoživení tzv. Evropské ústavy.